

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE +IU EKİ ÜZERİNE

Erdoğan BOZ

Sorun

Eklerin tasnifinde *isimden isim yapan ekler* alt başlığı altında işlediğimiz +IU eki, bütün yapım ekleri için geçerli olabilecek farklı bir bakış açısıyla, işlevlerine göre yeni bir tahlile muhtaçtır. Öteden beri dilciler arasında tartışılan bu konu, özellikle üzerinde durduğumuz ek için çok önceden başlamıştır. Söz konusu ekin, bazı dilcilerce işlevleri itibariyle çekim eki gibi değerlendirilmesi bunun açık bir delilidir.¹ +IU ekinin bu işlevi, fiillerde olumsuzluk görevi üstlenen -mA ekini andırır bir şekilde eklendiği kelimenin anlamını değiştirmeden, yalnızca sahip olma veya bulunma bildirir.

Ekin işlevi dışında; kelimeye kattığı anlamlar, ünlüsü ve üzerine aldığı ekler, kelime gruplarında kullanımı ve +sUz ekiyle mukayesesini de sorun kapsamında değerlendirmeyi uygun gördük.

Metot

Eski Anadolu Türkçesi'nin 13, 14 ve 15. yüzyıllara ait yedi metninin² dizin ve sözlüklerini tarayarak söz konusu eki taşıyan kelimeleri fişledik. Elde ettiğimiz ta-nıkları, ekin işlevlerine göre; üst başlıkta *vasıf ismi*, *sıfat* ve *zarf* olarak üç ayrı bölümde tasnif ettik. Bu üst başlıkları, ekin çekim ve yapım eki karakteri gösteren iki vasfından dolayı da *görev yükleme* ve *kelime yapma* alt başlıklarına ayırdık.

Ek, *görev yükleme*'de; kelimenin anlamını değiştirmeden geçici kelimeler yaparken *kelime yapma*'da ise kelimenin anlamını değiştirerek kalıcı, yeni kelimeler yapmaktadır. Kelime yapmada -yani kalıcı kelimelerin tespitinde- ekin +sUz'lu olumsuz karşılığının olup olmamasına bakılmıştır.³

¹ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi TDB*, Minnetoğlu yayınları, İstanbul, 1972, s.158.

"Bu ek işleklik derecesi çekim eklerine yakın olan isim yapım eklerinden biridir."

Tahsin Banguoğlu, *Türçenin Grameri TG*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara, 1990, s.191-192.

"-li (ET lig) en verimli üretim eklerimizden biridir. Eski Türkçeden beri yaygın her isme gelir bir *donanma hali*, *kimli hali* eki niteliği de vardır. (Eveden şemsiyeli çıkmışım, Oraya arabalı gitmeli). Bu kullanılıştta -li eki ile takısı anlatımındadır."

² Bk. Yazının sonundaki "*Taranan Kaynaklar ve Kısaltmalar*" bölümü.

³ Hamza Zülfiyar, *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara, 1991, s.108.

I. İşlevleri

Ekin işlevlerine göre tasnifine geçmeden önce, bir paragrafla da olsa Eski Türkçedeki durumundan bahsetmek yerinde olacaktır. Eski Türkçedeki durum da yukarıdaki izahımızdan farksızdır. Gabain,+IU < +IIG ekini "bir şeyle teçhiz edilmiş, bir şeye ait" işleviyle hem *isimden isim yapan ekler* hem de *isimden sıfat yapan ekler* alt başlıklarında işlemiştir. Ekin birinci alt başlıkta, kelime yapıcı işlevleri örneklandırılmış (ilig < illig hükümdar, tınlıg "canlı")⁴, ikinci alt başlıkta da görev yükleyici işlevlerine örnekler verilmiş (adalıg "tehlikeli, burhan kutınlıg "Buda azametli")⁵.

Ş. Tekin ise, ekin sıfat, isim bazen de tamlayan olarak kullanıldığını belirttikten sonra Eski Uygur Türkçesi N (Mani) ağzında ekin ünlüsünün a olduğunu söyler: atlag < atlıg "meşhur"⁶

Yukarıda metot kısmında bahsettiğimiz tasnif uyarınca, ekin işlevlerini şöylece sıralayabiliriz:

A. Vasıf İsmi

1. Görev Yükleme

eyüler hod ululardur , bahtlulardur (G.T.-78a.11)
 bu mikdār hüsn için kendüzini tōhmetlü eyleye (G.T.-52a.4)
 firişte sūretlüyidi tāvus zīnetlüyidi (G.T.-27b.7)
 anı hürmetlü kıldı ol kerīm hak (K.E.-71b)
 bir şahs abdestlü olsa girü abdest alsa (N.T.-22a.3)
 aña altı ayaklu dirler (N.T.-67b.19)
 ziyāde 'ömrün ü bahtuñ mübārek düğünüñ kutlu (M.N.-95.23)
 melek yüzlü geyik gözlü nemek nāzlu şeker sözlü (M.N.-43.5)
 taya vü hādimler oldı kayāulu (K.Y.-414a)
 çün murādın bulmadı ol bahtlu (K.Y.-414b)
 niçün böyle gussalusın (M.T.-28b.12)
 nash şikillüye vefādārlik dostlık idersin (M.T.-33a.9)
 suçludan suçsuz bellü olsun (M.T.-59b.14)
 sözleri āvāzları heybetlüdür (İ.K.-27a.6)
 gökden aşağı düşmek baña sevgülüdür (İ.K.-31a.14)
 sakalluyıla livāta itmegi anlar dürütdiler (İ.K.-71a.9)
 'acīb suratlu hüb şekillüler idi (İ.K.-83a.2)

⁴ A. von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri ETG*, (çev. Mehmet Akalın), Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara, 1988, s.44.

⁵ A. Gabain, *ETG*, s. 47.

⁶ Şinasi Tekin, "Eski Türkçe", *Türk Dünyası El Kitabı*, Ankara, 1992, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları, 2. baskı, c. II, s.80.

2. Kelime Yapma

ululuk āsarı sîmâsında *bellüyidi* (G.T.-11a.8) "bilinen, açık"
devletlüler kendülerden ön geçenler (G.T.-77a.1) "saadetli, mutlu"
 altun gerekmez ki aña bir darb *sevgülüdür* on batman altundan (G.T.-61a.3) "yakın"
 sekizinci gün öylen *şamlu* geldi (K.E.70a) "Şam'da yaşayan"
 yidi gün bis *mısırluyıla* turduk (K.E.69a) "Mısır'da yaşayan"
 bir *atlu* atla derbendden geçse (N.T.-110a.19) "atlı, sipahi"
 degüldür *alımluya* kuluñ almaklık bulundugını (N.T.-61b.18) "alacaklı"
 dört tamaruñ her birinün *başlu* başına ekseri kesile (N.T.-11a.16) "yalnız, tek"
 ya'ni bir şahsuñ *nikāhlusu* hürre gendü nefsinı (N.T.-98b.11) "eş"
 yas kılmaz bel-kim *görklüdür* (N.T.-71b.19) "güzel, hoş"
 māl gerek bir *dürlü* ola (N.T.-47b.9) "çeşit"
 tizirekdür ayrılmak *erlü* 'avratlunuñ bulın olmak ile (N.T.-97b.3) "karı koca"
 gel hasedden key sakın iy *bahtlu* (K.Y.-39) "talihli, saadetli"
 ol hatunlar bakdı *ellü* eline (K.Y.-722b) "kendi"
 illā *uslu* degülmiş (M.T.-14a.10) "terbiyeli, uysal"
 'avratı meger *yüklüyidi* (M.T.-21a.2) "hamile"
 ve *gizlüsine* kâdir ve müstahzirdur (M.T.-23a.1) "açık olmayan, saklı"
 cihānuñ acısın *tatlusun* datmış (M.T.-33a.4) "hoş, güzel, iyi"
 buncılayın *bilgülü* kanda bulna (M.T.-55a6) "alim"
 gerekse *evlü* olsun gerekse ergen (İ.K.-73a.12) "izdivaç etmiş olan"
şehirlü mecmu'-ı şehri koyup kaçdılar (İ.K.-165b.13)

B. Sıfat

1. Görev Yükleme

hüb sūretler hasta gönüllere merhemdür ve *baglu* kapularun kilididür (G.T.-41b.10)
 kısa *boylu* kişi ki 'ākıl ola (G.T.-10a.10)
 halkuñ *gizlü* 'aybını eşkäre itme ki anı rüsvāy eylersin (G.T.-71b.5)
 ya'ni *abdestlü* kişi kubülünü yā dübürünü tutsa (N.T.-66a.14)
 ol 'ayblu bugdayı girü almas (N.T.-12a.14)
 ya'ni bir *borçlu* gişi maraz-ı mevtinde bir gişiye borcın ödese (N.T.-131a.3)
 mevlā tutmaya tā *ecellü* deyn hāl olunca (N.T.-62a.8)
 'ömr bir *kıymetlü* güherdür bil anuñ kadrini (M.N.-353.3)
 'ārif oldur *hāliyā* işbu *ölümlü* dünyede (M.N.-347.6)
 sözi *demrenlü* ok gibi hasūduñ (M.N.-211.3)
ma'nilü bu söz deyeler ehl-i dil nakkāşlar (M.N.-265.8)
 iy güler *yüzlü* gül-istānum benüm (K.Y.-693b)
 uşda kaldı *kaygulu* gönülüm şikār (K.Y.-762b)
gussalu ve mütefekkîr oturup eyitdi (M.T.-28b.8)

bir zıst *şekillü* ve tonı çepel bir er gelür (M.T.-29a.12)
faydalı sözleri dinlemezsın (M.T.-40a.4)
 uzun *eteklü* geyecek ewel geyen olıdı (İ.K.-64a.5)
maşakkatlı teklifler ile (İ.K.-68b.21)
 orta yaşlı sığır bogazlayalar (İ.K.-107a.17)

2. Kelime Yapma

niçe *adlu* begleri düşmen leşkerinden düşürdi (G.T.-10b.8) "*şanlı, meşhur*"
 dervîş gerekdür ki ne *deñlü* güç görse tahammül ide (G.T.-30b.7) "*kadar*"
 pâdişâha dervîşün sözi *kuvvetlü* söz geldi (G.T.-21b.9) "*etkili*"
 yüzüm sürem senün *görklü* evüne (K.E.3a) "*kutsal*"
 yüklü 'avrat iftâr eylese yâ *emzükli* kazâ ile fida arasında cem' eyleye (N.T.-86a.20)
 "*süt çağında çocuğu olan kadın*"
 bir ağır *bahâlu* güheri elinde oynaduriken (M.T.-27b.8) "*pahalı*"
 neyçün eylersin bu *gizlü* gence mahrem sâneyi (M.N.-315.10) "*açık olmayan, saklı*"
 bir yavuz *işlü* 'avratı süriyü şahnaya iltürler (M.T.-37b.1) "*hareket, tavır*"

C. Zarf

1. Görev Yükleme

demür *pençelüyle* pençe tuta (G.T.-72a.15)
 eger olsa re'sü'l- māl *ikilü birlü* bayık eyitseler (N.T.-47a.12)
 bismillâhi *güşlü* okıya şâf'i kavlinde (N.T.-74a.4)
 kaçan bogazlansa *zahmlu* halâldur (N.T.-10b.12)
 kim aña sanbal ü 'anber gulâm olmuş eli *baglu* (M.N.-42.1)
 eli *baglu* boynı *baglu* turdılar (K.Y.-1538b)
 ansuz atamuza nice gidelüm (K.Y.-1489b)
 her bir kişi *hallü* hâlince bir işde kodı (M.T.-9a.1)
 nevhara girü döndi *gussalu* (M.T.-11b.13)
 genzüzüñi *hünerlü* göresin (M.T.-26b.14)
kaygulu aglarken servaktuna girdi (M.T.-42a.9)
gâyet kuvvetlü kıldı (İ.K.-18b.5)
 bu ashâba *maşakkatlı* geldi (İ.K.-148a.2)
 ve ol halde ki *zahımlu* yaturdı (G.T.-6b.1)

2. Kelime Yapma

bir söz ki cem'iyette söylenmeye *gizlü* dahı söylememek gerek (G.T.-68a.5) "*saklı*"
 şu *deñlü* yıglagay men kim yaşumdan saz bola kırlar (M.N.-47.7) "*kadar*"
 kemer ger kıl yaranlara haber vermezise *gizlü* (M.N.-40.6) "*saklı*"
 bize çok *dürlü* şefâ'at eyledün (K.Y.-1477a) "*çeşitli*"
 dostlarda dahı dostlık *dürlü dürlü* olur (M.T.-11a.13) "*çeşit çeşit*"
gizlü gelür oldı (İ.K.-120b.20) "*saklı*"

Ekin işlevleriyle ilgili istatistiki bir tabloyu aşağıda veriyoruz. Taradığımız metinlerde aynı işlevi gösteren aynı kelimenin her metin için yalnızca bir örneğini aldık. Toplam 204 örneğin geçici ve kalıcı kelime yapma sayı ve oranları tabloda gösterilmiştir:

+HU				
TOPLAM: 204				
GEÇİCİ			KALICI	
	SAYI	ORAN	SAYI	ORAN
İSİM	65	% 32	36	%18
SIFAT	49	%24	31	%15
ZARF	17	%8	6	%3

II. Kelimeye Kattığı Anlamlar:

1. Sahiplik (özellik, nitelik)

kısa *boylu* kişi ki 'ākıl ola (G.T.-10a.10)
kerem eli yigrekdür *kuvvetlü* bāzūdan (G.T.-32a.12)
ya'ni *abdestlü* kişi kubülünü yā dübürünü tutsa (N.T.-66a.14)
ol 'ayblu bugdayı girü almas (N.T.-12a.14)
eytdi *yazuklu* ola iy emîn (K.Y.-1466b)
'acib *suratlu* hüb *şekillüler* idi (İ.K.-83a.2)

2. Bulundurma

ya'ni *gümişlü* kılıcı meselā yüz akçaya satsa (N.T.-50a.8)
dökdüğü hep *kanlu* sudur çäre ne (M.N.-395.3)
mîşelü ve *agaçlu* yirde idi (İ.K.-75b.8)
melek sūratında *kanatlu* nesne varıdı (İ.K.-117b.2)
nāgāh bir *agaçlu* dereye indüm (İ.K.-17b.1)

3. Bir yere ait olma, mensup olma

sekizinci gün öylen *şamlu* geldi (K.E.70a)
yidi gün bis *mısrılıyla* turduk (K.E.69a)
şehirlü mecmu'-ı şehri koyup kaçdılar (İ.K.-165b.13)

4. Sayı adlarında grup anlamı

eger olsa re'sü'l- māl *ikilü birlü* bayık eyitseler (N.T.-47a.12)

III. Ekin Ünlüsündeki Yuvarlaklık ve Uzunluk

1. Yuvarlaklık

Ekteki yuvarlaklığın +IIG > +IU değişiminden meydana geldiği açıktır. Eklen- diği kelimenin ünlüsü ne olursa olsun daima yuvarlaklıktır⁷. Bununla birlikte yer yer düz ünlülü şekiller de görülmektedir. Taradığımız toplam 204 örnekten 199'u yu- varlak ünlülü, 5'i ise düz ünlülüdür:

geldiler ol *heybetli* çün gördiler (K.Y.-1387a)
 yā züleyhā 'ışkuñ odı *güçlidür* (K.Y.-2003b)
 ümmi selemenün *āzādhsıdur* (İ.K.-9b.5)
 geyikler *kañlılara* yükletmiş peleng (M.T.-52a.14)
 ol hatunlardan birisi *yükli* oldu (İ.K.-133a.14)

2. Uzunluk

Timurtaş, ekin ünlüsü için "bazan uzundur"⁸ demekle birlikte bunu örneklen- dirme ve ıspat yoluna gitmemiştir. Bizce uzunluk da, yuvarlaklık gibi +IIG > +IU de-ğişimine bağlı olabilir.

IV. Ek Üzerine Gelen Ekler:

A. Çekim Ekleri

+IU+y+Am (bildirme)

lāle gibi gark-ı hūnam *yasluşam* susen bigi (M.N.-242.2)

+IU+sIn (bildirme)

pehlevān-ı hāb *yüzlüsin* be-nām (K.Y.-1541a)
 niçün böyle *gussalusın* (M.T.-28b.12)

+IU+lAr+dUr (bildirme)

eyüler hod ululardur , *bahtlulardur* (G.T.-78a.11)
 yigitler gerçi hūb *yüzlüldür* (G.T.-58b.7)

+IU+dUr (bildirme)

zîrā ana *kuvvatludur* kız karındaşından (N.T.-132a.18)
 depeleyici gişi gögerçini kim ayagı *tülüdür* (N.T.-140a.16)
aguludur içüni eyler harāb (K.Y.-787b)
 yā züleyhā 'ışkuñ odı *güçlidür* (K.Y.-2003b)

⁷ Bk. Faruk Kadri Timurtaş; Eski Türkiye Türkçesi (XV. yüzyıl) *ETT*, İstanbul, 1981, s.78.
 krş. Gürer Gülsevin; Eski Anadolu Türkçesinde Ekler , Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara, 1997, s.118-119.

⁸ F.K. Timurtaş, *ETT*, s. 78.

yid yüzi suyla örtülüdür (İ.K.-13b.17)
 sözleri āvāzları heybetlüdür (İ.K.-27a.6)
 altun gerekmez ki aña bir darb sevgülüdür on batman altundan (G.T.-61a.3)
 yas kılmaz bel-kim görklüdür (N.T.-71b.19)
 der gören kim bellüdür ma'dende deryādan gelür (M.N.-384.7)

+IU+ hâl ekleri

degüldür alımluya kuluñ almaklık bulundugını (N.T.-61b.18)
 nash şikillüye vefādārlik dostlık idersin (M.T.-33a.9)
 tizirekdür ayrılmak erlü 'avratlunuñ bulun olmak ile (N.T.-97b.3)

+IU+ lAr

devletlüler kanunı yirine gelsün diyü didüm (M.T.-48a.5)
 geyikler kañlılara yükletmiş peleng (M.T.-52a.14)

+IU+ iyelik eki

cennet ehlinüñ yüce mertebelüsi ne gişidür (İ.K.-106a.2)
 ya'ni bir şahsuñ nikāhlusı hürre gendü nefsinı (N.T.-98b.11)
 ve gizlüsine kâdir ve müstahzirdur (M.T.-23a.1)
 cihānuñ acısın tatlusın datmış (M.T.-33a.4)

+IU+y+IIA

sakalluyıla livāta itmegi anlar dürütdiler (İ.K.-71a.9)
 yidi gün bis mısırluyıla turduk (K.E.69a)
 demür pençelüyile pençe tuta (G.T.-72a.15)

+IU+ i- fiili

firişte süretlüyidi tāvus zīnetlüyidi (G.T.-27b.7)
 ululuk āsarı sīmāsında bellüyidi (G.T.-11a.8)
 'avratı meger yüklüyidi (M.T.-21a.2)
 kamuya rüşen oldı kim katı yüzlüyemiş gözgü (M.N.-40.3)

V. Kelime Gruplarında Kullanımı

1. Sıfat Tamlaması

bir egri gözlü oğlu varıdı (M.T.-20b.2)
 illā sen bir sāde gönüllü kişisin (M.T.-53a.2)
 eger yitmiş dürlü 'aybuñ olursa dost görmez illā bir hünerüñi (G.T.-51b.9)
 bir ağır bahālu güheri elinde oynaduriken (M.T.-27b.8)
 her bir kişi hallü hālince bir işde kodı (M.T.-9a.1)
 dört tamaruñ her birinün başlu başına ekseri kesile (N.T.-11a.16)
 ol hatunlar bakdı ellü eline (K.Y.-722b)

2. İkileme

eger olsa re'sü'l- māl *ikilü birlü* bayık eyitseler (N.T.-47a.12)
tizirekdür ayrılmak *erlü 'avratlunuñ* bulın olmak ile (N.T.-97b.3)
dostlarda dahı dostlık *dürlü dürlü* olur (M.T.-11a.13)

VI. +IU ve +sUz Eklerinin Karşılaştırması⁹

+IU ve +sUz ekleri arasında sıkı bir ilişki vardır. +IU eki, genel olarak varlık bildirirken +sUz eki ise yokluk bildirir. Bilindiği gibi isimlerde olumsuzluk yoktur. Burada +sUz eki, yalnızca +IU ekli kelimelerin olumsuz (zıt) anlamısını belirtir.¹⁰

+sUz eki, bazı örneklerde isim çekim eki (iyelik eki) almış kelimeler üzerine (etmek+in+süz, lokma+sın+suz) gelebilirken¹¹ taradığımız metinlerde +IU ekinin böyle bir örneğine rastlayamadık. Ancak yukarıda, Gabain'den aldığımız iyelikli örnek, bu ekin de +sUz eki gibi iyelik üzerine kullanıldığına işaret ediyor.

+sUz ekli kelimeler, bazı örneklerde bugünkü kullanımlara benzer şekilde isim yapım eki (mürüvvetsüzlige, bilüsüzlik, insāfsuzlığıla) alabilmekteler. +IU ekli kelimeler için, taradığımız metinler itibarıyla böyle bir örneğe rastlayamadık.¹² Gabain'in verdiği *ed+lig+siz* "değersiz"¹³ örneği dikkat çekicidir.

Sonuç

+IU ekinin Eski Türkçedeki işlevleri ile Eski Anadolu Türkçesindeki işlevlerinin paralellik gösterdiği açıktır. Ekin işlevlerini tespitite oluşturduğumuz tasnifin (Ekin işlevleri vasıf ismi, sıfat ve zarf yapma olarak üç üst başlıkta toplanırken, yapım ve çekim eki karakterine bağlı olarak da görev yükleme ve kelime yapma alt başlıklarına ayrılmıştır.) daha kuşatıcı olduğu inancındayız. Yine bu tasnife dayalı olarak vermiş olduğumuz tabloda, geçici kelime yapma sayı ve oranlarının yüksek olması ekin bu yönüyle daha çok kullanıldığını gösterir.

Ekin Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine geçişte geçirdiği ses değişikliği dilin iç yapısındaki tabii bir gelişmenin sonucudur. Burada dikkat çeken bir nokta ise, ekin Eski Türkçede, (+sUz ekinde daha sık görüldüğü üzere) iyelik üzerine kullanılıyor olmasıdır. Bu hâl, ekin çok yaygın olarak kullanılmasının bir sonucu olabileceği gibi, iyelik ile +IU ve +sUz eklerinin irtibatı üzerinde yoğunlaşmayı da gerekli kılmaktadır.

⁹ +sUz eki üzerine geniş bilgi için bkz. *Ahat Üstüner*, "Eski Türkiye Türkçesinde ssUz Eki", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Elazığ, 2001, c. 11, S.2, s.177-184.

¹⁰ Bk. M. Ergin, *TDB*, s.159, T. Banguoğlu, *TG*, s.201-202.

¹¹ Krş. M. Ergin, *TDB*, s.158.

¹² Bk. F.K. Timurtaş, *ETT*, s.78.

¹³ A. Gabain, *ETG*, s.47.

Ekin eklendiği kelimeye kattığı anlamlar; sahiplik (özellik, nitelik) bulundurma, bir yere ait olma ve sayı adlarında grup anlamı olarak dört başlıkta verilmiştir. Bunlardan en çok sahip olma ve bulundurma anlamları kullanılmıştır.

Ekin ünlüsü, Eski Anadolu Türkçesinin bir karakteristik vasfı olarak, taradığımız örnekler itibarıyla % 97 oranında yuvarlak ünlülüdür. Ekteki uzunluk üzerine teferruatlı bilgi için daha geniş bir çalışmaya ihtiyaç vardır.

Ek, üzerine herhangi bir yapım eki almaz, yalnızca sınırlı sayıda isim çekim ekleri alabilmektedir. Bu eklerin sayıca en çoğu bildirme ekleridir. Buna i- fiilinin çekimleri de ilâve edilince, +IU ekli kelimelerin cümlede yüklem olarak kullanılmaları dikkat çeker.

Kelime grupları içersinde en çok bir ismi vasıflayan sıfat tamlamalarında vasıf ismi olarak kullanılan ek, birkaç örnekte de ikilemeler oluşturmuştur.

+IU ekinin zıddı bir anlam taşıyan +sUz eki, iyelik üzerine gelmek ve üzerine yapım eki alabilmek gibi bir iki farklı özellik göstermektedir.

KISALTMALAR

- NT : 'Ömer bin Mezîd, Mecmû'atü'n-Neôâ'ir-Metin, Dizin.
 MN : Nazmü'l- Hilâfiyyat Tercümesi.
 KY : Kıssa-ı Yusuf.
 MT : Marzubân-nâme Tercümesi.
 KE : Kitābu Evsāf-ı Mesācidi'ş-Şerife
 GT : Gülistan Tercümesi.
 İK : İbn-i Kesîr Tercümesi.

KAYNAKLAR

- Bilgin, Azmi (1996), *Nazmü'l- Hilâfiyyat Tercümesi*, Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
 Canpolat, Mustafa (1995), 'Ömer bin Mezîd, Mecmû'atü'n-Neôâ'ir-Metin, Dizin, *Tıpkıbasım*- Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
 Leyla, Karahan (1995), *Erzurumlu Darîr, Kıssa-ı Yusuf, İnceleme, Metin, Dizin* Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
 Korkmaz, Zeynep (1973), *Sadru'd-din Şeyhoğlu, Marzubân-nâme Tercümesi, İnceleme, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi yayınları.
 Mazıoğlu, Hasibe (1974), *Ahmed Fakih, Kitābu Evsāf-ı Mesācidi'ş-Şerife* Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
 Özkan, Mustafa (1993), *Mahmud b. Kādî-i Manyās, Gülistan Tercümesi -Giriş, İnceleme, Metin Sözlük*- Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
 Yelten, Muhammet (1998), *Şirvanlı Mahmud, Tarih-i İbn-i Kesîr Tercümesi, Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.